

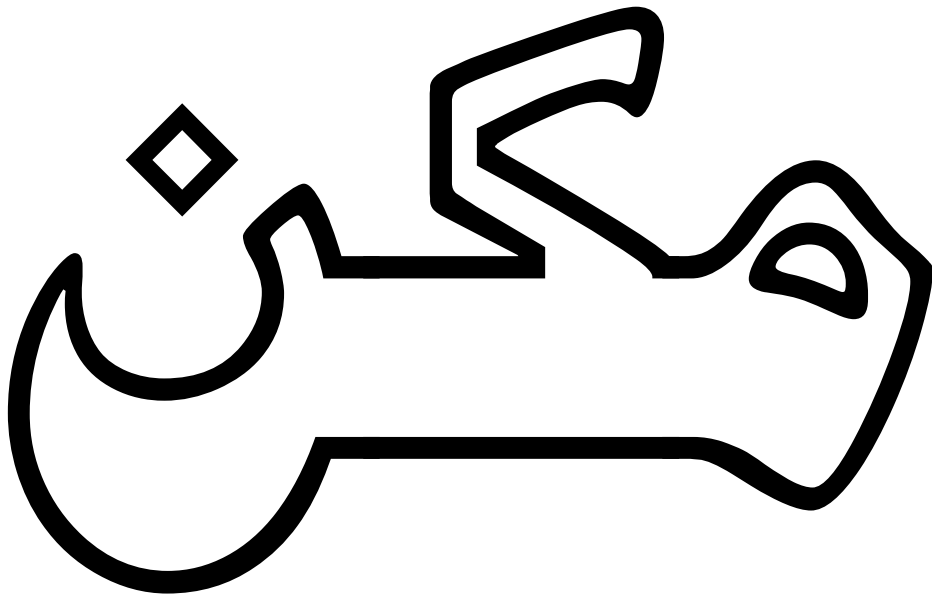

نظام مفهومی قرآن کریم

ریشه‌ی ۱۶۰۲

هو الحکیم

برای دستیابی به نقشه‌ی علم، نیاز به نقشه‌ی مفاهیمی داریم که در شکل‌گیری حوزه‌های علمی مورد استفاده قرار می‌گیرد. برای به دست آوردن نقشه‌ی مفاهیم نیز می‌توان از نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم آغاز کرد. در تدوین نقشه‌ی علم مورد نظر ما که زیربنا و شالوده‌ی آن، قرآنی است، ابتدا به نقشه‌ی مفاهیم قرآنی نیاز داریم که برای رسیدن به آن، نخست از نقشه‌ی ریشه‌های قرآنی آغاز می‌کنیم. در این نقشه، ریشه‌ی لغوی مفاهیم قرآنی و روابط آنها به تصویر کشیده می‌شود.

قرآن کریم دارای ۱۹۱۹ ریشه می‌باشد که مجموعه‌ی ۱۶۰۹۰ کلمه‌ی مختلف (با در نظر گرفتن اعراب) از آنها مشتق شده است.

در نقشه‌ی ریشه‌های مفاهیم قرآن کریم، برای هر ریشه یک گره در نظر گرفته شده است. مطابق تعریف، دو ریشه با یکدیگر ارتباط دارند، هرگاه یکی از مشتقات آنها در یک آیه همزمان ظاهر شده باشند (هموقوعی). هرچه هموقوعی دو ریشه با یکدیگر بیشتر باشد، یعنی ارتباط آنها قوی‌تر است و در نتیجه ضخامت یال رسم شده بین آن دو ریشه، بیشتر خواهد بود.

در این سند، اطلاعات مربوط به ریشه‌ی شماره‌ی ۱۶۰۲، «مکن» ثبت شده است. این اطلاعات شامل فهرست مشتقات و تعداد تکرار آنها، فهرست ریشه‌های مرتبط با تعداد هموقوعی و فهرست آیات مرتبط به آن ریشه می‌باشد. همچنین دو نمودار در پیوست این سند وجود دارد که یکی نمودار نقشه‌ی ریشه‌ی «مکن» و یکی نمودار نقشه‌ی مشتقات ریشه‌ی «مکن» می‌باشد.^۱

امید است که این مجموعه و مستندات دیگر آن بتواند زمینه‌ی لازم برای تولید علم قرآن محور را فراهم نماید.

مرکز مطالعات سیستم‌های ترنس‌فیزیکی

شهریورماه ۱۳۸۹

رمضان المبارک ۱۴۳۱

^۱ این اطلاعات از نرم‌افزار «نور الانوار» محصول مرکز تحقیقات علوم کامپیوتری نور، استخراج شده است، که بدین‌وسیله از همکاری آن مرکز برای در اختیار گذاشتن پایگاه داده‌ی ریشه‌ها و کلمات سپاسگزاری می‌شود.

مشخصات

شماره	۱۶۰۲
ریشه	مکن
تعداد تکرار	۱۸
تعداد مشتقات	۱۰
تعداد ریشه مرتبط	۱۱۴

فهرست مشتقات

۱. فَاُمَكَّنَ (۱)	۳. مَكِينٌ (۱)	۵. مَكَّنَا (۳)	۷. مَكَّنَاهُمْ (۳)
۲. لَيَمَكِّنَنَّ (۱)	۴. مَكِينٍ (۳)	۶. مَكَّنَاكُمْ (۲)	۸. مَكَّنِي (۱)
۹. نُمَكِّنَ (۱)			
۱۰. نُمَكِّنُ (۲)			

فهرست ریشه‌های مرتبط

۱. اتى (۳)	۲۴. ثوى (۱)	۴۸. ردم (۱)	۷۱. عمل (۱)	۹۴. مرء (۱)
۲. اجر (۱)	۲۵. جبي (۱)	۴۹. رزق (۱)	۷۲. عون (۱)	۹۵. مصر (۱)
۳. اخذ (۱)	۲۶. جحد (۲)	۵۰. رسل (۲)	۷۳. عيش (۱)	۹۶. مكن (۴)
۴. اخر (۲)	۲۷. جرى (۲)	۵۱. رضو (۱)	۷۴. غلب (۱)	۹۷. ملك (۱)
۵. ارض (۱۰)	۲۸. جعل (۸)	۵۲. رود (۱)	۷۵. غنى (۲)	۹۸. نشء (۲)
۶. الله (۷)	۲۹. جند (۱)	۵۳. رؤى (۳)	۷۶. فرعون (۱)	۹۹. نصب (۱)
۷. اله (۷)	۳۰. حدث (۱)	۵۴. زكو (۱)	۷۷. فسق (۱)	۱۰۰. نطف (۱)
۸. امر (۳)	۳۱. حذر (۱)	۵۵. سبب (۱)	۷۸. فئد (۴)	۱۰۱. نفس (۱)
۹. امن (۴)	۳۲. حرم (۱)	۵۶. سمع (۴)	۷۹. قبل (۴)	۱۰۲. نفع (۱)
۱۰. انس (۱)	۳۳. حسن (۱)	۵۷. سمو (۲)	۸۰. قرر (۲)	۱۰۳. نكر (۱)
۱۱. انن (۱)	۳۴. حكم (۱)	۵۸. شرک (۱)	۸۱. قرن (۴)	۱۰۴. نهر (۲)
۱۲. اول (۲)	۳۵. حيث (۱)	۵۹. شرى (۱)	۸۲. قلل (۱)	۱۰۵. نهى (۱)
۱۳. اوى (۲)	۳۶. حيق (۲)	۶۰. شکر (۱)	۸۳. قول (۵)	۱۰۶. هامان (۱)
۱۴. ائى (۲)	۳۷. خطف (۱)	۶۱. شىء (۷)	۸۴. قوم (۱)	۱۰۷. هدى (۱)
۱۵. ابي (۲)	۳۸. خلص (۱)	۶۲. صلح (۱)	۸۵. قوى (۲)	۱۰۸. هزه (۲)
۱۶. بدل (۱)	۳۹. خلف (۲)	۶۳. صلو (۱)	۸۶. كثر (۲)	۱۰۹. هلک (۴)
۱۷. بصر (۱۷)	۴۰. خوف (۱)	۶۴. ضيع (۱)	۸۷. كرم (۱)	۱۱۰. وعد (۱)
۱۸. بعد (۴)	۴۱. خون (۲)	۶۵. عبد (۱)	۸۸. كفر (۱)	۱۱۱. ولد (۱)
۱۹. بوء (۱)	۴۲. خير (۱)	۶۶. عرش (۱)	۸۹. كلل (۲)	۱۱۲. وله (۷)
۲۰. بين (۲)	۴۳. درر (۲)	۶۷. عرف (۱)	۹۰. كلم (۱)	۱۱۳. يوسف (۲)
۲۱. تبع (۱)	۴۴. دين (۱)	۶۸. عسى (۱)	۹۱. كون (۵)	۱۱۴. يوم (۱)
۲۲. تحت (۲)	۴۵. ذنب (۲)	۶۹. عقب (۱)	۹۲. لدن (۱)	
۲۳. ثمر (۱)	۴۶. ريب (۱)	۷۰. علم (۴)	۹۳. لدى (۱)	
	۴۷. رحم (۱)			

فهرست آیات

۱. { الأنعام - ۶ } أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ تُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَا هُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ
۲. { الأنعام - ۶ } أَلَمْ يَرَوْا كَمْ أَهْلَكْنَا مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ قَرْنٍ مَكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ مَا لَمْ نُمَكِّنْ لَكُمْ وَأَرْسَلْنَا السَّمَاءَ عَلَيْهِمْ مِدْرَارًا وَجَعَلْنَا الْأَنْهَارَ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهِمْ فَأَهْلَكْنَا هُمْ بِذُنُوبِهِمْ وَأَنْشَأْنَا مِنْ بَعْدِهِمْ قَرْنًا آخَرِينَ
۳. { الأعراف - ۱۰ } وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِي الْأَرْضِ وَجَعَلْنَا لَكُمْ فِيهَا مَعَايِشَ قَلِيلًا مَا تَشْكُرُونَ
۴. { الأنفال - ۷۱ } وَإِنْ يُرِيدُوا خِيَانَتَكَ فَقَدْ خَانُوا اللَّهَ مِنْ قَبْلُ فَأَمْكَنَ مِنْهُمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ
۵. { يوسف - ۲۱ } وَقَالَ الَّذِي اشْتَرَاهُ مِنْ مِصْرَ لِامْرَأَتِهِ أَكْرِمِي مَثْوَاهُ عَسَىٰ أَنْ يَنْفَعَنَا أَوْ نَتَّخِذَهُ وَلَدًا وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ وَلِيُعَلِّمَهُ مِنَ تَأْوِيلِ الْأَحَادِيثِ وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَىٰ أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ
۶. { يوسف - ۵۴ } وَقَالَ الْمَلِكُ انْتُونِي بِهِ أَسْتَخْلِصُهُ لِنَفْسِي فَلَمَّا كَلَّمَهُ قَالَ إِنَّكَ الْيَوْمَ لَدَيْنَا مَكِينٌ أَمِينٌ
۷. { يوسف - ۵۶ } وَكَذَلِكَ مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي الْأَرْضِ يَتَّبِعُوهُ مِنْهَا حَيْثُ شَاءَ نُصِيبُ بِرَحْمَتِنَا مَنْ شَاءَ وَلَا نُضِيعُ أَجْرَ الْمُحْسِنِينَ
۸. { الكهف - ۸۴ } إِنَّا مَكَّنَّا لَهُ فِي الْأَرْضِ وَآتَيْنَاهُ مِنْ كُلِّ شَيْءٍ سَبَبًا
۹. { الكهف - ۹۵ } قَالَ مَا مَكَّنِّي فِيهِ رَبِّي خَيْرٌ فَأَعِينُونِي بِقُوَّةٍ أَجْعَلْ بَيْنَكُمْ وَبَيْنَهُمْ رَدْمًا
۱۰. { الحج - ۴۱ } الَّذِينَ إِنْ مَكَّنَّا لَهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَآمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنْكَرِ وَاللَّهُ غَافِقٌ الْأُمُورِ
۱۱. { المؤمنون - ۱۳ } ثُمَّ جَعَلْنَا نُطْفَةً فِي قَرَارٍ مَكِينٍ
۱۲. { النور - ۵۵ } وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَىٰ لَهُمْ وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا يَعْبُدُونَنِي لَا يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ
۱۳. { القصص - ۶ } وَنُمَكِّنَنَّ لَهُمْ فِي الْأَرْضِ وَنُرِي فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا مِنْهُمْ مَا كَانُوا يَحْذَرُونَ
۱۴. { القصص - ۵۷ } وَقَالُوا إِنْ تَتَّبِعِ الْهُدَىٰ مَعَنَا نَتَّخِطِفْ مِنْ أَرْضِنَا أَوْ نُمَكِّنَنَّ لَهُمْ حَرَمًا آمِنًا يُجْبَىٰ إِلَيْهِ تَمْرَاتُ كُلِّ شَيْءٍ رِزْقًا مِنْ لَدُنَّا وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ
۱۵. { الأحقاف - ۲۶ } وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ
۱۶. { الأحقاف - ۲۶ } وَلَقَدْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهَا إِنْ مَكَّنَّاكُمْ فِيهِ وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَأَفْئِدَةً فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ
۱۷. { المرسلات - ۲۱ } فَجَعَلْنَاهُ فِي قَرَارٍ مَكِينٍ
۱۸. { التكوثر - ۲۰ } ذِي قُوَّةٍ عِنْدَ ذِي الْعَرْشِ مَكِينٍ